

קובץ
דברי תורה
ושיחות קודש

גליון מ"ח

פרשת מטות (פינחס בחו"ל)

תשפ"ב

תוכן העניינים

- קידושא רבה מטות מסעי תש"פ
- קידושא רבה פינחס תשפ"ב
- סעודה שלישית פינחס תשפ"ב
- אחר הבדלה פינחס תשפ"א /
- הרה"ק רבי יהושע מקוטנא זי"ע
- אחר הבדלה פרשת פינחס תשפ"ב /
- הרה"ק רבי דוד מקאצק זי"ע

ואלה יעמדו על הברכה בעבור שנדבו הוצאות הגליון

לע"נ הרבנית רחל זינגער ע"ה
בת הרה"צ רבי ישראל יעקב זצ"ל
אשת כ"ק אדמו"ר מאלכסנדר זי"ע
נפ' י"ט תמוז תש"פ

הרה"ח ר' צבי מרדכי רבינוביץ'
שליט"א – ביתר עילית
לע"נ אמו האה"ח
מרת הדסה ביילא בת הרה"ח רבי יהודה
(לייביש) בוים ז"ל

לע"נ
הרה"ח ר' חיים אריה ויזר
ב"ר משה ז"ל
נפ' כ"ג תמוז תשע"ט

ניתן לקבל הגליון

בארה"ק

בני ברק
ביהמ"ד אמשינאוו רחוב חזון איש 76
ירושלים
אצל הרה"ח ר' זלמן לעווין שליט"א
ביתר
אצל הרה"ח ר' אברהם לאנדא שליט"א

בארה"ב

בארא פארק
ביהמ"ד אמשינאוו 4408-15th Ave.
וויליאמסבורג
ביהמ"ד אמשינאוו 144 Rodney st.
מאנסי
ביהמ"ד ווארקע 10 Maple ter.
לייקוואד
אצל הרה"ח ר' ישראל נתן בוים שליט"א

יו"ל ע"י מערכת דברי תורה – אמשינאוו

כל הזכויות שמורות ©

לתרומות, הנצחות, ולקבלת הגליון

amshinov40@gmail.com

קידושא רבה פרשת מטות מסעי תש"פ לפ"ק

הנדר, לכן מותר לנדור, נמצא דעיקר עשיית הנדר תלוי שפיר בראשי המטות. (אך יש מקום לדון על עצם השאלה, האם זה בכלל מוגדר כבל תוסיף, שהרי זה גופא מה שנתנה תורה פרשת נדרים, שיעשה ככל היוצא מפיו, וי"ל).

ונראה לומר, דהקדימו את ענין ראשי המטות בריש הלכות נדרים, כיון דכל הצורך בנדרים הוא מחמת חסרון האדם, שעדיין נצרך לגדרים וסייגים, כמ"ש **במשנה** (אבות ג, יג) נדרים סייג לפרישות, אבל החכם אין צריך לזה, ולכן אצלו אין כל מעלה בעשיית נדרים, וכדמצינו בנזיר שנקרא חוטא, (ע' רש"י נשא ו, יא) שכן חטא על הנפש שציער עצמו מן היין, כי אדרבא הוא צריך להעלות כל דבר כראוי, לשם שמים. (כמו שהאריך בספה"ק מאור עינים בריש הפרשה), ולכן ראשי המטות אין צריכים כלל לפרשת נדרים.

ולכן מתחיל התורה בענין ראשי המטות, לומר שלכתחילה צריך להיות העבודה, לתקן את עניני הגשמיות לשם שמים,

וידבר משה אל ראשי המטות וגו', וברש"י, חלק כבוד לנשיאים ללמדם תחילה וכו', ומה ראה לאומרה כאן, למד שהפרת נדרים ביחיד מומחה וכו'. ולכאורה צריך ביאור, הלא אין עיקר עשיית הנדר תלוי בראשי המטות, אלא באופן שצריך לעקירת הנדר, וא"כ למה התחיל הפרשה בראשי המטות, שמשמע שעיקר הנדר תלוי בראשי המטות.

והנה בשם משמואל (שנת תרע"ג) מביא בזה דבר נחמד' בשם אביו הרה"ק בעל **אבני נזר זצ"ל**, דלכאורה איך נתנה התורה רשות לאדם לאסור את המותר לו, לחייב את עצמו בדבר שאינו חייב, הלוא נראה כעובר על כל תוסיף. ומתריך ששונה הנדרים מכל המצוות, שכן הנדרים ישנו בשאלה, שאם רצה לפטור עצמו ממנו, הולך אצל חכם ומתיר לו, משא"כ מצוות התורה הן נצחיות בלי שום שינוי, על כן אינו דומה למוסיף על המצוות. ולפי"ז מתריך גם שאלה דידן, שכן רק מפני שהחכם יכול להתיר את

ולא לפרוש מהם, אך מי שאינו בדרגה זו, הוא צריך לענין הנדרים. ומעתה יובן ענין התרת נדרים, שכן כשבא הנודר אצל החכם הרי הוא מגביה אותו לדרגתו, ולא שייך יותר הצורך בנדרים וממילא כבר אפשר להתירו, ואולי זה נרמז **במשנה** (חגיגה א, ח) היתר נדרים פורחין באויר, ואין להם על מה שיסמוכו, כלומר שהוא דרגא יותר גבוהה, שלא שייך שם ענין הנדרים, ולא כל אחד משיג אותו.

ואולי אפשר לבאר בדרך דומה את העובדא באברך אחד שבא אל **א"ז הרה"ק מווארק** זי"ע בהתנצלות שהרופאים אסרו עליו לטבול במקווה אמר לו הרה"ק זי"ע דאי' **בחז"ל** אונס רחמנא פטריה, וקשה למה אמר 'רחמנא פטריה' היה יכול לומר 'אונס פטור', ועל זה השיב, דהקב"ה הוא בוחן לבבות, וכשרואה שחשקה נפשו בכל לבו לקיים את המצוה, רק האונס מעכבו, על זה אמרו **חז"ל** 'רחמנא פטריה' שהתורה הקדושה עושה את המצוה בעבורו, ע"כ. (יש לציין, שיש נידון אי אונס נחשב כמאן דעביד, ואכמ"ל). שבשעה שהאדם רוצה מאד לעשות המצוה, ומזדמן לו סיבות

מן השמים, שאין יכול לקיימה, אזי מחמת גודל התשוקה נשבר ליבו בקרבו על שאין יכול להתקרב לה', ובזה עצמו עולה במדריגה עד שנפעל עבורו ענין המצוה, עד שכבר אין צריך לעשותו בידו.

וסיום הסיפור הוא, אשר בעת ששמע האברך דברי רבו, עדיין עמד על מקומו ולא רצה ללכת, יען שעדיין לא היתה דעתו נוחה מזה, אזי אמר לו רבו הקדוש בזה הלשון: **דו שטייסט נאך, ווער וועט בעסער טוהן די מצוה, דו צו די תורה...**

והנה מצינו בפרשה, וה' יסלח לה כי הניא אביה אותה. וקשה, איזה סליחה היא צריכה, הלוא כבר נתבטלה הנדר, ואיננה חייבת בה עוד. ולתרץ דבר זה מביא **רש"י** (השבוע היארציית של רש"י), דרשת **חז"ל**, שמיירי באופן שלא ידעה על הפרת הנזירות, ולכן אם נהגה שלא כדיני נזירות יש בזה פגם, וצריכה סליחה ואעפ"י שהוא מופר, ומסיים רש"י, ואם המופרין צריכין סליחה ק"ו לשאינן מופרין.

ואא"ז הרה"ק רבי יעקב דוד זי"ע ביאר
בקדשו, כי לפעמים יש נדר שנודר האדם
מחמת שנכשל בדבר איסור ח"ו, וכאשר
רוצה לשוב ולהתקרב אל ה', ומתחרט
שהיה לו הנאה מהאיסור, מקבל על
עצמו לענות נפשו בדברים המותרים,
ומה שנמעט חלבו ודמו יחשב לפני
הקב"ה כאילו הקריב קרבן.

ומעתה האשה הזאת שנדרה לענות נפש,
בוודאי נדרה לתקן ולכפר על איזה דבר
איסור שעשתה, ונדבה רוחה לשוב אל
ה'. וכאשר בא בעלה ומפר לה את נדרה,
יעלה מורא על ראשה, פן לא יעלה לרצון
לפני ה' תשובתה כיון שאין ביכולתה
לקיים נדרה. ע"כ מבטיח לה הכתוב,

שאינן לה לחוש לזה כי בוודאי יסלח לה
ה' על עוונותיה, כי רחמנא לבא בעי,
ואחר כוונת הלב הן הן הדברים, עכל"ק.

ובפשטות נראה, שמקבלת את הסליחה
לפנים משורת הדין, כיון שמצידה עשתה
הכל. אך לאור האמור, נראה בביאור
דבריו הק' שבזה שעשתה תשובה בלב
נשבר כראוי, נפתחו לפניה שערי
תשובה, בדרגא גבוהה יותר, ולכן זימנו
מן השמים את האונס שבעלה יפר לה,
עד שכבר אינה צריכה לענין הנדר, ואף
בלא זה תזכה לכפרה גמורה.

יתן ה' ונזכה להטות לבבינו אליו, מלשון
מטות, וטהר ליבנו לעבדך באמת.

קידושא רבה פרשת פינחס תשפ"ב לפ"ק

לאטום אזניו באצבעותיו, כדי לשמרן,
ולכן נקרא אז שמו 'אצבון'.

וכפי שסיפר כ"ק אומור'ר זצללה"ה,
בענין הזהירות מלשמוע דברים טמאים,
שהרה"ק מסאדיגורא זי"ע (ר' אברהם
יעקב בן הרה"ק מרוזין, נסתלק בשנת תרמ"ג)
הי' חלש מאוד, כיון שישב בתפיסה,
וסמוך להתפיסה היה בית תיפלה והי'
מנגנים שם לעבו"ז, על כן היה תוחב
בחזקה את אצבעותיו לתוך אזנו, כדי
שלא ישמע קול טומאתם, ומתקופה זו
נגרם לו סבל לכל ימיו.

כמו כן, בעת המלחמה כאשר הגיעו
פליטים רבים ליאפאן, נפגשו הרבנים
עם ראשי השלטון, לאחר הפגישה, רצו
ראשי השלטון שקבוצת הרבנים ידברו
בעניני דת עם שני כמרים יפאניים, ואז
הזהיר דו"ז הרה"ק רבי שמעון שלו'
זי"ע, שישתדלו לא לשמוע את דברי
הכמרים אף שאין מבינים את שפתם,

לאזני משפחת האזני וגו'. (כו, טז)
משפחת אזני לא הוזכר במנין יוצאי
מצרים, וברש"י, אומר אני שזו משפחת
אצבון, ואיני יודע למה לא נקראת
משפחתו על שמו.
ובאור החיים הק', תמה על דברי רש"י
איך כתב דבר שאין לו טעם ואינו מופיע
בחז"ל, אך בהמשך דבריו כתב, שמצא
כן בפסיקתא ש'אזני זה אצבון', והוא
מלשון 'אצית והאזין', כלומר שהוא גם
כן מענין שמיעת האוזן, וכותב האוה"ח
הק', שרוח הקודש הופיע בו ברש"י,
וכיון אל דברי חז"ל מדעתו.

הרה"ק מרוזין זי"ע ביאר למה נקראה משפחה
זו בשני שמות, על פי מה דאיתא בגמ' (כתובות
ה, א) שאצבעותיו של אדם משופות
כיתידות, שאם ישמע דבר שאינו הגון,
יניח אצבעותיו באזניו, ע"כ. ועל כן,
אותו אצבון, בהיותו בארץ מצרים,
שהיא מקום מלא טומאה, היה רגיל

כיון שדיבוריהם לבד כבר מזיקים לנפש. (אולי הזהיר רק את אלו שלא היו חייבים להיות שם מצד גזירת השלטון).

על כל פנים, אחר כך, כשזכו משפחת אצבון להכנס לארץ ישראל, שהוא מלא קדושה, אזי הסירו את מנהגם לאטום אזניהם באצבעותיהם, ואדרבא פתחו אזניהם כדי שישמעו דברים שבקדושה, לפיכך נקראו מעתה 'אזני', עכד"ק.

וכששומעים דיבורים קדושים הרי זה משפיע על כל הגוף כדאי' במדרש (האזינו י, א) רבי לוי אמר, האוזן לגוף כקינקל לכלים, היינו ככלי הזה שמעשנים עליו את הבגדים, וכשנותן מוגמר תחתיו, כל הבגדים מתעשנים יחד, כך מאתים וארבעים ושמונה איברים שבאדם, על ידי האוזן כולן חיים, שנאמר 'שמעו' ותחי נפשכם.

ואולי אפשר להוסיף, שאף שבפסיקתא כתב שהם מלשון 'אצית והאזין', ואצית הוא לשון שמיעה, וכפי שאומרים באקדמות לשבועות, 'ארי תציתון' למילי וכו', והרי לפי פירושו של הרה"ק מרוזין אצבון הוא ענין סתימת האוזן, שלא ישמע, אפשר לומר, שיש בו גם ענין של שמיעה, שכן מי ששומר לא לשמוע את מה שאין צריך לשמוע, זה לבד גורם לו לשמוע היטב בדברים הטובים.

יעזור השי"ת שנזכה לגאולה, הזמן שבו מראין ב'אצבע' ואומרים הנה אלקינו זה וגו', נגילה ונשמחה בישועתו, ובקרוב 'נשמע' קול שופרו של משיח בב"א.

סעודה שלישית פרשת פינחס תשפ"ב לפ"ק

ועל זה קיבל בשכרו את השלום כמ"ש הנני נותן לו את בריתי שלום, ואי' במדרש תנחומא גדול השלום שחותמין התפילה בשלום ע"כ. ולכאורה מה ענין התלהבותו של פנחס, למדת השלום בתפילה.

ובספה"ק מאור עינים מביא מאמר הבעש"ט, שצריך כל אחד מישראל לתקן ולהכין חלק קומת משיח השייך לנשמתו, כי ענין הגלות והגאולה אינו רק כשיוצאים לגמרי מן הגלות, אלא כל גילוי של כבוד שמים, הוא ענין של גאולה, שמוריד את ההסתר מן הגלות.

והנה הענין של שלום הוא להביא כל דבר לידי שלימות. ולכן אליהו הנביא בא לבשר קודם הגאולה העתידה, שבזה מעורר ההשתוקקות לגאולה, וכן בכל דור ודור מתעורר ההשתוקקות להשי"ת ע"י בחינת אליהו, כמו שנאמר (מלאכי ג, כג) הנה אנכי 'שולח' לכם את אליהו הנביא לפני בא וגו', והנה

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל, בקנאו את קנאתי בתוכם, ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי, לכן אמור, הנני נותן לו את בריתי שלום. פנחס הכניס אש להבה בכלל ישראל, כמ"ש בקנאו את קנאתי 'בתוכם', ואי' שבזה תיקן את נשמות נדב ואביהוא, שאף הם עבדו את ה' בהתלהבות גדולה, ובישמח ישראל מביא מהאריז"ל שנתעבר בפינחס נשמות נדב ואביהו, ולכן נקרא 'בן אלעזר' ואח"כ 'בן אהרן' שכן נעשה גם בבחינת בן אהרן.

ובישמח ישראל מסביר שהתיקון היה בזה, שהם הכניסו אש זרה אשר לא ציוה ה', ופינחס עשה מעשה בהתלהבות אשר צריך דוקא להיות בלא ציווי, אלא באופן של קנאין פוגעין בו, ועל כן היה בזה תיקון למעשיהם.

על כל פנים, חזינן שעבודתו של פינחס היה התלהבות ותשוקה לעבודת ה',

מדכתיב 'שולח' לכם, בלשון הווה, משמע שזה בתמידות בכל דור ודור.

והנה תפלה בלא כונה כגוף בלא נשמה, ולכן צריך שיכניס כוונה אל תוך דיבורי התפילה, כי הדיבורים לבד אין בהם חיות, והמחשבה הוא המחיה אותם, וכשבאים יחד המחשבה עם הדיבור נעשה דבר השלם. וזהו ענין ה'שלום' בעבודת התפילה. ואז יש לתיבות כח גדול, ומתגלה כבוד שמים בעולם.

וזהו הנני נותן לו את בריתי שלום, כי ידוע שפנחס זה אליהו, ובזכות ההתלהבות של פנחס זכה אליהו להיות זה שמעורר השתוקקות לעבודת ה', ועל ידי זה זוכין לתפלה שלימה

שמאוחד בהם המחשבה והדבור, ודיבור שלם כזה הוא בחי' משיח, המגלה מלכות שמים בעולם. ולכן נקרא שמו משיח, כיון שהוא מלשון שיח ודיבור, והמ' בראש התיבה רומז למחשבה המצורפת אליה. וזה נתעורר ע"י התשוקה שבא בזכות אליהו.

וזהו פנחס בן אלעזר וגו' השיב את 'חמתי', כי 'את' מרמז לאותיות מא' עד ת', וזהו השיב א"ת שהוא השיב אל האותיות 'חמתי', האש וההתלהבות, ולכן אמור הנני נתן לו את בריתי שלום וגו', שבכוחו יבוא לדורות ההתלהבות והתשוקה, ובזכותו יאמרו דיבורי הקדושה כראוי, ויתקרב הגאולה, כן נזכה במהרה אמן.

פניני חסידות

מלוקט משיעוריו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
בספר ליקוטי אמרים תניא

פרק י'

והנה כשהאדם מוגביר נפשו האלהית, ונלחם כל כך עם הבהמית, עד שמגריש ומבער הרע שבה וכו', ואין הרע נהפך לטוב ממש, נקרא צדיק שאינו גמור וצדיק רע לו, דהיינו שיש בו עדיין מעט מזער רע וכו', אלא שכפרה ונטל לטוב מהמת מיעוטו וכו', כי הנה צדיק גמור, שנהפך הרע שלו לטוב, ולכן נקרא צדיק וטוב לו, הוא ע"י הסרת הכנדים הצואים לגמרי מהרע.

והנה לגבי מחשבה דיבור ומעשה, הן בצדיק והן בכינוני, אין בהם שום דבר איסור או נדנדוד עבירה. דגם הבינוני הוא נקי לגמרי מעשות כל רע, ואף מדיבור או מחשבה אשר לא לה' המה. אך תמצית החילוק בין הבינוני להצדיק, דהבינוני מצוי במלחמה תמידית, כיון שיש בו עדיין חלק הרע, ונפשו הבהמית נמשכת לגשמיות ולקליפה, אלא שהוא הרגיל את גופו לא להישמע לה, רק לנפש האלוקית, ולכן בפועל אין לו במחשבה

עיקרן של דברים בפרק זה; אחר שנתבאר בפרק הקודם ענין 'מלחמת הנפשות' - הבהמית והאלוקית, שכל אחת מהן שואפת להשיג 'שליטה מלאה' בכל גוף האדם ובכל מעשיו, עתה בא לבאר כיצד הם תוצאות המלחמה. ויש בזה בכללות חמש דרגות, וראשית יבאר מדריגת צדיק – כלומר איך פועלים 'השכל והמידות' כשהנפש האלוקית גברה על הבהמית, ואח"כ בפרקים דלהלן יתבארו מדרגות הרשע והבינוני.

דיבור ומעשה שום רע, הגם שמהות נפשו לא השתנתה. מה שאין כן **הצדיק**, נפשו האלוקית כל כך נתגברה, עד שנסתלק ממנו הרוע שבנפש הבהמית, כח השכל שלו ורגשותיו (המוחין והמידות) זכים וטהורים, **ואין לו אפילו משיכה לרע**.

והנה גם בצדיק עצמו יש שתי דרגות. יש **צדיק גמור**, שנתבער ממנו לגמרי כל בחינת הרע וכולו טוב מוחלט. ויש צדיק הנקרא **צדיק ורע לו**, שעדיין נשאר בו מעט מקליפת הנפש הבהמית, אך כל כך מעט הוא הרע הזה, וכבר אינו משפיע ומושך, והוא בטל לגבי הטוב כעין **ביטול בשישים**, ולכן גם הוא צדיק. וכמעט שאין ביטוי להבדל שבין שני הצדיקים, רק חילוקים דקים במדרגות עוצם אהבת ה', וכן עד כמה תוקף שנאת הרע אצלם.

משל למה הדבר דומה, לשני אתרוגים מהודרים ביותר, שפעמים שאין ניכר כל

הפרש ביניהם, שניהם נקיים ונאים, ובכל זאת האחד מחירו יקר עשרת מונים מרעהו, מפני דקדוקי נקיות ו'בלעטלעך' שאינם נראים כי אם בעיון רב. וכעין שיש דרגות בטוהר הזהב, יש 14 או 18 קראט, שמשמעו הוא שמעורב בו גם מעט סיגים, ויש את דרגת הטוהר הגבוהה של 24 קראט. אך לעיני מי שאינו מומחה לדבר ביותר, אין כל כך הבדלים ביניהם, דכולהו זהב נינהו.

והא דנתבארו דברים אלו לאנשים כערכנו, ולכאורה מה ענין לנו בחילוקים שבין מדרגות הצדיקים. יש לומר דעצם הדיבור והלימוד בענינים גבוהים אלו, יפה כוחן לעורר בנו השתוקקות לנגוע באפס קצהו. ואף כי לא נגיע אל תכליתן, מ"מ נדע להיכן לשאת את עינינו. ועוד, שלכל איש יהודי יש נקודה בפנימיותו שבה הוא שואף לשלמות הטהרה, וע"י שעוסק בדרגות רמות אלו, תתעורר בו זאת הנקודה לצאת אל הפועל.

וצדיק שאינו גמור הוא, שאינו שונא הס"א בתכלית השנאה, ולכן אינו מואם ג"כ ברע בתכלית, וכל שאין השנאה והמיואם בתכלית, ע"כ נשאר איזה שמץ אהבה ותענוג לשם וכו', והנה מדרגה זו, מתחלקת לרבבות

מדרגות בענין בחי' מיעוט הרע הנשאר וכו' ובענין ביטולו במיעוטו, בששים עד"מ או באלף ורובה וכיוצא.

לפחות מעט קורט לבונה שהייתה בידו להריח בה, ונתפתה לו והביא לו ממנה. ונחשב לו כמקטיר לעבודה זרה, ובכך כשל ויכל לו הס"מ והתגבר עליו. וכתב **החתם סופר**, שהבשמים שנתן לס"מ להריח, היינו שעלה במחשבתו הרהור גאוה 'היאך יודע לבני העולם שהוא הביא את הגאולה', ועל ידי מחשבה זו נתבטל הכל...

חזינן דצדיק שאינו גמור יתכן שמחסר מעט בכוונת לשם שמים. מסופר על **המקובל רבי יוסף דילה ריינה**, שניסה להביא את קץ הגלות על ידי הריגת הס"מ, באמצעות השמות הקדושים. עכ"פ סופו של המעשה היה, שהוא הצליח לתפוס את הס"מ שהתגלה אליו בצורה של כלב. אותו כלב התחנן בפניו שיתן לו לאכול, אך הוא סירב לו. לבסוף ביקש שיתן לו

ועוד נקראים 'בני עליה' מפני שגם עבודתם בבחי' ועשה טוב בקיום התורה ומצותיה הוא לצורך גבוה וכו' וכמ"ש ברע"י מהימנא פ' תצא ככרא דאשתדל בתר אבוי ואימיה דרחים לון יתיר מגרמיה ונפשיה ורוחיה ונשמת' כו' ומסר גרמיה למיתה עליהו למיפרק לון כו' וכמ"ש במ"א.

אחד יושב לבדו עם אחוזת מרעים שלו, והי' הרב מוה"ר אלימלך מקדים לגמור השלש סעודות ואח"כ הי' הולך אל הרב הנ"ל תחת החלון לשמוע בקול דבריו. (ואח"כ אמר הרבי ר' אלימלך על עצמו) בזה הלשון: אמת כי יש כמה צדיקים בדור, אך כמוני איננו להיות כל מגמתו בלתי לה' לבדו למען כבודו ית"ש."

מפרש כאן שהצדיק וטוב לו, אין כוונתו לצורך דרגותיו אלא בלתי לה' לבדו, ולכן נקראים בני עליה. וראה בזה **בתפארת שלמה** (פ' שופטים) וז"ל בתוך דבריו: "כמו שידוע מהרב הקדוש מוהר"ר אלימלך זצלה"ה שפ"א הי' מתאכסן אצלו אחד מצדיקי הדור וכו' והיו מסובים יחד על שולחנו ב' סעודות של שבת. אך בשלש סעודות הי' כל

אהר הברלה פרשת פינחס תשפ"א לפ"ק

השבוע כ"ה תמוז היארצייט של שר התורה הגאון רבי יהושע'לע קוטנער זי"ע, שהיה מגדולי הגאונים פולין, ומכל עבר שלחו לו להכריע בשאלות מסובכות.

אביו רצה לקרוא לו על שם שלושת הצדיקים, הבעש"ט הק', הגר"א והפני יהושע, למעשה השם המקובל הוא 'ישראל יהושע', והשם אליהו נכלל בישראל יהושע, כי שני האותיות האחרונות של ישראל יחד עם האותיות הראשונות של יהושע יש בהם תיבת אליהו. איני יודע אם בפועל קראו לו בג' שמות או שהוא רק רמז.¹ י"א שהיה חותם לפעמים שני השמות במחובר.

פעם ביקר הגה"ק מקוטנא אצל הגה"ק רבי אברהם מטשעכנאו, ושוחחו בדברי תורה, ובאמצע הגיד הגאון מקוטנא איזה מימרא בגמרא, ונענה הרה"ק מטשעכנאו שבגמרא כתוב בלשון אחר, נענה הגה"ק מקוטנא בסגנון תקיף, ואמר א"כ כל הגמרות שבעיר טשעכנאו נדפסו בטעות...

ברם, כשעזב הגאון מקוטנא את חדרו של הרה"ק מטשעכנאו, התיישב בדעתו שהפריז יתר על המדה נגד כבודו של הרה"ק מטשעכנאו, על כן עמד וחלץ מנעליו, ונכנס אליו בחזרה כדי לפייסו. אבל כשאך נכנס, שכחו שני הגאונים מהכל, והתחילו שוב לדבר בדברי תורה בהתלהבות, עד שהגאון מטשעכנאו הבחין שהרב מקוטנא הולך בלא מנעליו, כאשר שאלו על כך, הגיב, לגמרי שכחתי כי באתי לכאן בחזרה כדי לפייס אתכם...

---

¹ עי' בספר הזכרון להרה"ג רבי צבי מאיר גינזבערג זצ"ל: "אמר שאביו של הגר"י קוטנא רצה לקרותו בג' שמות, ישראל ע"ש הבעש"ט, יהושע ע"ש הפני", ואליהו ע"ש הגר"א, וזמן קצר לפני הברית ראה באיזה ספר שיש איזה ענין שלא לקרות ג' שמות לאדם אחד, והשמיט השם אליהו (כמדומה מפני שהוא היה הצעיר שבשלושתם). ורצה ליתן יהושע ישראל כי הפני יהושע היה דור לפני הבעש"ט ועל פי טעות אמר ישראל יהושע, ואח"כ ראה כי שם זה מובלע בין ב' השמות האחרים ישראל יהושע."

רבי יהושע'לע זצ"ל לרוב גאוניתו היה קשה עליו לצמצם עצמו, כיון שהיה מורא'דיג ציקאכט. כ"ק אזמו"ר זצללה"ה סיפר בעת שאביו הרה"ק רבי יוסף זי"ע, בא בקשרי שידוכין עם בתו של הנפש חיה, כבר היה לאחר ההסתלקות של הנפש חיה, על כן היה התנאים בקוטנא, והקוטנא רב רצה לכבד את המחותנים ביי"ש, אך כיון שלא הי' יכול לצמצם דעתו, היה שופך אל הכוס, ונשפך גם על השלחן ועל הרצפה. וכן אמרו עליו, שבשעה שהיה כותב תשובות להלכה, היה כותב לפעמים בטעות גם על השולחן.

הגאון ר' יהושע'לע מלבד הרבנות אף התנהג כרבי ולקח קוויטלעך, לתקופת מה הפסיק לקחת קוויטלעך משום מעשה שהיה, ואח"כ התחיל שוב, ובעת שנעשה לרבי, התחיל לערוך שלחנו ברבים, וכך נהג למשך כמה שבתות, בשבת הראשונה הגיע עולם גדול, אך הוא עצמו לא נכנס, ולא ידעו מה הוא, וכשנכנסו אליו לבדוק למה עדיין לא נכנס, מצאו אותו לאחר ב' או ג' שעות של שינה ויושב ולומד, כששאלו אותו למה לא יצא ל'עולם' ענה, **ששכח לגמרי שנהיה לרבי.**

אמו של כ"ק אזמו"ר זצללה"ה שימשה את זקינה בילדותה, ותפקידה היתה שתשמור בעת שהוא תפוס בעומק עיונו, **שלא יגע הלולק"ע בכובעו, שמא ישרף.**

הגאון מקוטנא היה רב בחמש עיירות, שרענסק גאמבין ווארקע פאלטוסק קוטנא. בעת שהי' רב בווארקע, היה זה בתקופת הרמ"מ זצ"ל, וכיון שווארקע היתה עיירה קטנה, והרבנית שהיתה רגילה לחיות בהרחבה, התקשתה לסבול הדחקות שהיה שם, על כן לקחה בשבילו הצעת הרבנות מהעיר פאלטוסק שהי' עיר של עשירים, אך הי' צורך להביא את הרב לשם, על כן הציעה הרבנית, **שיקחו אותו בשעה שאומר ברכת התורה, שאז תפוש בשרעפים ואינו מרגיש כלום...** ואכן למחרת הניחה הרבנית בגד עם פיטער [מעיל חורף], במקום הבגד שלבש בכל יום, והגאון לבש בגד זו בלא שהרגיש מאומה, ובאמצע ברה"ת הניחו אותו על עגלה ונסעו לפלטוסק...

בשעה שלא הבין דבר בתורה היה ניגש לארון הקודש ואומר, רבש"ע נתת לנו את התורה ואין אנו מבינים, ונתיישבו שאלותיו.

ספריו הם ישועות ישראל על חו"מ, יש שם ע"ב סימנים בלבד, כי לא היה די ממון להדפיס עוד, האבני נזר אמר שיש יחידים בדור שמבינים עומק דבריו, וכך יש תשובות ישועות מלכו, ויבין דעת על יו"ד ועוד.

נביא כמה דברים שאמר בדרכי ההנהגה.

כתיב ואלקים יבקש את הנרדף, ושאל הלוא צריך לומר יעזור את הנרדף, ומהו ענין יבקש, אלא ביאר כי בכל מחלוקת כל אחד אומר שהוא הנרדף, גם הרודף, אבל באמת אינו נרדף כלל רק הוא רדף את שונאיו והם אינם מניחים את עצמם ממנו, ועל כן מתקוממים כנגדו, על כן ראשית צריך לברר מי הוא באמת הנרדף ומי הוא הרודף, וזהו ואלקים יבקש' הנרדף.

ועוד אמר, מצינו בגמרא (סוטה לו, ב) בענין קריאת ים סוף, היה רבי מאיר אומר כשעמדו ישראל על הים היו שבטים מנצחים זה עם זה, זה אומר אני יורד תחלה לים, וזה אומר אני יורד תחלה לים וכו'. אמר לו רבי יהודה, לא כך היה מעשה, אלא זה אומר אין אני יורד תחילה לים, וזה אומר אין אני יורד תחילה לים, קפץ נחשון בן עמינדב וירד לים תחילה.

וביאר הקוטנא רב בדרך דרש, שבאמת אין כאן מחלוקת, אלא כך הוא הכוונה, ר' מאיר אומר בהתחלה כשדנו על הירידה לים, כל אחד קפץ ואמר, אני ראשון אני יורד תחילה. בא רבי יהודה ואומר, לא כך היה מעשה', היינו כשהדברים באו לידי מעשה בפועל, היה נראה אחרת, 'זה אומר אין אני יורד תחילה, וזה אומר אין אני יורד תחילה'.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל, א פרייליכער וואך, א לעכטיגער וואך.

אהר הברלה פרשת פינחס תשפ"ב לפ"ק

השבוע (כ"ב תמוז) יומא דהילולא של הרה"ק רבי דוד מקאצק בן הרה"ק מקאצק זי"ע, לאחר הסתלקות אביו עברו חלק מהחסידים לחידושי הרי"ם, וחלק המשיכו לנסוע לקאצק.

אחד מחשובי החסידים שהמשיך לקאצק היה החסיד הנודע ר' אלעזר ביאלעסטאָקער, אך כיון שבתחילת דרכו של הרבי החדש, התעטף הרבי בחומה של שתיקה, על כן לא יכלו לעמוד על סודו, ר' אלעזר לא אמר נואש והתחיל לעקוב אחר דרכיו והנהגותיו, ואף היה שואל את בני הבית על תהלוכות הרבי, כשהרבי הבחין בכך אמר לו בבת צחוק, דאי' כשבאו המלאכים אל אברהם ושאלו איה שרה אשתך, ענה להם אברהם, הנה באוהל, ורש"י מוסיף, צנועה היא. ולכאורה מה הוסיף רש"י בזה, אלא כאשר שמעו המלאכים את שמע אברהם ביקשו להכירו, על כן רצו לבחון בביתו את הנהגותיו, על כן ענה להם, צנועה היא, וגם כאן לא תגלו כלום.

כ"ק אזמו"ר זצללה"ה סיפר, שהי' נער מתנגד אחד, שהי' דרכו לילך בין החסידים, ואח"כ בא לפני חביריו המתנגדים, ועשו ליצנות מהחסידים, וכשכבר לא הי' לו מה לספר, החליט להצטרף לנסיעה לרבי ולהביא משם סחורה חדשה, באותו עת התארגן בקאצקער שטיבעל קבוצת חסידים לנסיעה לרבם הרה"ק ר' דוד מקאצק, ובראשם ר' אלעזר ביאלעסטאָקער, מתנגד זה הצטרף לקבוצה, ונסע עימם לקאצק, בבואם שמה ראה חבורת חסידים שותים לחיים מהבקבוקים, וכך שתו כל הלילה, וקודם אור הבוקר קם 'אלעזר' (כך קראו אותו אצל החסידים, ואצל המתנגדים קראו לו ר' אלעזר כיון שהי')

גדול בתורה) וראו על הליכתו שהגיע לידי שכרות, עתה חשב הנער שהגיע העת שידבר דברים לא טובים, אך כאשר ניגש קרוב שמע לתדהמתו, איך שאומר **בהלהבות ולדבקה בו, וכי אפשר לדבוק בו והלוא אש אוכלה הוא** בהברה הליטאי שהי' מעיר ביאלעסטאק, **"אלא הדבק בחכמים ובתלמידיהם"** ואח"כ חבט שוב ראשו בהכותל ואמר **"פוער די זאגסט עס נאר, די פארשטייסט נאך נישט"**... וכל זה היה הכנה לפני שנכנס לרבו, בראותו כל זאת, אמר המתנגד בהתפעלות, שאף היה מסכים למשכן את בגדו העליון, כדי להשיג עוד משקה לר' אלעזר, וכמובן שזה המתנגד כבר נשאר כחסיד מן המניין בקאצק.

בתחילת הנהגתו נסעו אליו קבוצת חסידים מעיירה אחת, ושאל הרבי, היכן חסיד פלוני, ולמה לא בא עימם, ענו ואמרו, שהוא טוען שבעת שאביו נעשה רבי, כלומר הרבי הקודם מקאצק, הרגיש שקוראים לו מן השמים שיבוא, אך עתה לא הרגיש כן, השיב להם הרבי: כיון שהיה אז רך בשנים, ועוד לא טעם כל כך את טעמו של עוה"ז לפיכך שמע שקוראים לו, אך עתה שכבר טעם הרבה מעוה"ז כבר אינו יכול לשמוע כזאת.

פעם ראה כמה חסידים שמזלזלים באחרים שאינם בדרגתם, כגון אלו שטרודים על המחיה ועל הכלכלה ואינם מצליחים להקדיש רוב ימיהם לתורה ולחסידות, אמר להם פעם הרבי, בוודאי אתם זוכרים את דברי רש"י ז"ל, (ויקרא א, יז) נאמר בעוף ריח ניחוח ונאמר בבהמה ריח ניחוח, לומר, אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכווין לבו לשמים. בפשטות הכוונה שגם הממעיט טוב אם כוונתו לשמים, אך זה אינו, שכן הממעיט יודע בעצמו את מך ערכו ושצריך לכוון לבו לשמים, אבל זה המרבה, הרי חושב שאין כמותו, אליהם נאמר ובלבד שיכוון ליבו לשמים.

כ"ק אזמו"ר וצללה"ה סיפר שאביו הרבי מקאצק שיבח מאד את בנו, וכך אמר עליו "ער קען דעם חובת הלבבות, נישט דעם געשריבענעם". היינו שמרגיש בליבו את חובת האדם בעולמו.

הרה"ק ר' דוד אמר פעם, שהוא היחיד שזכה להבין את תהלוכות קדשו של אביו הרבי מקאצק, שהרי החסידים לא הי' בתמידות לפניו וגם הסתיר עצמו מפניהם, והוא היה מן המועטים שיכלו להיכנס בלא בר, ולפניו גילה כל תעלומות.

נשאר מכתב מהרה"ק ר' דודל קאצקער, ששלח לזקיני הגה"ח ר' יעקעלע מקאלושין שבו מבקשו שיסע גם בשנה ההוא, לטובת גביית ה'מעמדות' עבור אביו הרה"ק מקאצק זי"ע². (כ"ק אזמו"ר וצללה"ה היה בזוו"ש חתנו של החסיד ר' בעריש פערקאל זצ"ל שהיה בנו של הגה"ח ר' יעקב אבד"ק קאלושין).

---

² ב"ה יום ב' פ' חקת תרט"ו קאצק שלום לכבוד ידידי הרב החריף הנגיד המפורסם כ"ש מ' יאקל נ"י הנני להודיע לכ"מ שעלה במוסכם בינינו שידירי יסע גם שנה זו בהמקומות שנסע בשנה אשתקד לגבות החובות מאנ"ש עבור בית כבוד אאמו"ר שיחי' לאוי"ט ע"כ יראה לשום לדרך פעמיו ויקח עמו איזה איש מאנשי שלומינו דק' קאלושין ויסע עמו ונא לבל יתעצל בזה רק ימהר ויחיש מעשהו שעכ"פ יהי' הנסיעה קודם שבעה עשר בחודש זה והשם יצליח דרכו ובחזרתו יהי' בפה כמו שדברנו בפה פא"פ הוכפל אזהרתי בבל ישונה ולבל אצטרך עוד לכתוב ולדעתי שגם אנשי הקהילה ע"כ בל יעכבו אותו למנוע נסיעתו וד"ל ויהי' בזה שלום מאת ידידו הדו"ש דוד בהרב שיחי' מארגענשטערן ואו"ש לכל אנשי שלומינו וביחוד לכבוד הרב המאוה"ג החריף הנדיב המפורסם מ' חיים יהודה לייב נ"י אב"ד קהלתכם. מעבר לדף: לידי כבוד הרב המופלג החריף הנגיד המפורסם מו' יאקיל נ"י ראבד"ק קאלושין

פעם ביאר מה שנאמר ביעקב אבינו כשהגיע לחרן אמר אפשר עברתי על מקום שהתפללו אבותי ולא התפללתי בו יהיב אדעתיה למהדר קפצה לו הארץ וזהו ויפגע במקום, הוא הר המוריה. ולכאורה למה לא נעמד שם מלכתחילה, אלא מתחילה חשב שאינו ראוי לפניו להתעכב במקום קדוש כזה, וכי איך יעמוד במקום אבותיו הקדושים, אבל אח"כ כשנעתק משם, יהיב דעתיה למיהדר, כי התיישב בדעתו כי אם לא יהיה שם אזי יפול כל הענין, ולא יהא מי שיחזיק הקדושה מאבותיו, על כן חזר לשם, וחשב שעל כל פנים יהיה כ'ננס על גבי הענק', ומיד דיהיב דעתיה למיהדר, קפצה לו הארץ.

אצל נכדי בית קאצק בער בהם באופן מיוחד אהבת ארץ ישראל, בנו הרה"ק ר' חיים ישראל מפילאוו כותב באמצע ספרו 'שלום ירושלים' בזה"ל, אני זוכר בימי שחרותי היו יושבים זקנים וישישים זי"ע והיו מספרים בענין ארץ ישראל ואמר אחד מהם שאדמו"ר הקדוש הרבי ר' בונם מפשיסחא שאל - בעת שהתחיל השר מונטיפיורי מלונדון להתגדל ולהתפרסם בעולם - לסביביו, מדוע לא יקנה השר הזה את ארצנו מיד תוגרמה [הטורקים], ענה אחד המיוחד, מה יעשה בה אם יקנה, כי לא נפקדנו מפי השי"ת לעלות ולשוב עליו ברחמים, וענה בפה קדשו ז"ל אל נא תאמרו כן, אם תצא הארץ מידיהם ויבוא ליד ישראל, קרוב קרוב לנו הישועה לבוא, ותקומה טובה יהיה לנו במהרה בימינו אמן.

יה"ר שנזכה להיגאל במהרה, זכותו יגן עלינו א גוטע וואך א פרייליכע וואך.